

**แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี**
**THE APPROACHES OF STUDENT CARE-TAKING SYSTEM IN BOARDING SCHOOLS
UNDER THE SPECIAL EDUCATION BUREAU IN LOPBURI PROVINCE***

อารียา ก่อกุศล, ปพนสรค์ โพธิพิทักษ์, ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Areeya Korkuso, Paponsan Potipitak, Thitinan Dongsuwan

Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand

E-mail: reeyaareeya1978@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้น และครูประจำหอพักในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2563 รวมประชากรทั้งสิ้น 140 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ
2. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและมีช่องทางการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น 2) การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนสอดคล้องกับผลการคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนตรวจสอบแผนการสอนเฉพาะบุคคลของนักเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านการดำเนินงานโดยทำงานอย่างมีส่วนร่วม

*ได้รับบทความ: 26 ม.ค. 2564; แก้ไขบทความ: 28 ก.พ. 2564; ตอรับตีพิมพ์: 30 เม.ย. 2564

ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการหาแนวทางที่เหมาะสม

คำสำคัญ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนประจำ, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aimed to 1) study problems of the implementation of student care-taking system in boarding schools under the Special Education Bureau in Lopburi Province. and 2) study approaches for the implementation of student care-taking system in boarding schools under the Special Education Bureau in Lopburi Province. The sample group consisted of 140 participants were school directors, heads of the student support system, homeroom teachers, and dormitory teachers in boarding schools under the Special Education Bureau in Lopburi Province in academic year 2020. The instrument used was a 5-rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.99. The statistics used for the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research results were found that:

1. The problems of the implementation of student care-taking system in overall, was rated at a moderate level which could be arranged from the highest to the lowest level as follows: Knowing individual students, Screening students, Supporting and Developing students, Preventing and Solving problems, and Transferring students, respectively.

2. The approaches for the implementation of student care-taking system in boarding schools based on 5 components were 1) knowing individual students, schools should provide parent's meeting and the way to publicize necessary information, 2) screening students, schools should provide a training course on lesson plans for individual students in order to do lesson plans based on the results of the screening student results, 3) supporting and developing students, schools should check lesson plans following individual students, and the supervision should be done continuously, 4) preventing and solving problems, school administrators should promote and support teacher's development and skills on preventing and solving problems based on the cooperation of

the relevant organizations, and 5) transferring students, schools should promote parents for the cooperative student transferring process.

Keywords: student care-taking system, boarding school, Special Education Bureau

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญต่อคนพิการ โดยมีข้อระบุไว้ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 หมวดที่ 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตราที่ 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ 1) ได้รับการศึกษาโดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551: 3)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้จัดตั้งขึ้น สืบเนื่องจาก ในปีพุทธศักราช 2523 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมสามัญศึกษากำหนดให้มีกองการศึกษาพิเศษรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส จึงแบ่งออกเป็นฝ่ายส่งเสริมการศึกษาพิเศษ และฝ่ายส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์ พุทธศักราช 2541 ได้ออกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมสามัญศึกษาเป็นกองการศึกษาเพื่อคนพิการ และกองการศึกษาสงเคราะห์เพื่อให้การจัดการศึกษา ให้แก่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการและเด็กด้อยโอกาส เข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทั้งถึงและมีคุณภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่นั้น มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ มีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกับบุคคลภายนอก กระบวนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรมหรือโครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่การดำเนินการตามแผนการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผลสถานศึกษา” (รายงานผลการ

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี, 2563: 7)

ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ได้ดำเนินงานระบบตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญห และ 5) การส่งต่อนักเรียน จากการรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี พบว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ที่อยู่ประจำในโรงเรียน มีความแตกต่างจากเด็กทั่วไป ประสบปัญหาในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน จากการที่ได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ นักเรียนไม่มีการพัฒนา อีกทั้งโรงเรียนและผู้ปกครองขาดความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียน ไม่ให้ความร่วมมือ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน นักเรียนไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนา อันเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนขาดประสิทธิภาพ (รายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี 2563: 17-18)

จากผลสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่จะช่วยบิดามารดา ครู-อาจารย์ ตลอดจนหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนักเรียนได้รับรู้ปัญหา มีความเข้าใจสามารถร่วมมือกันเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา มีทักษะที่ดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กพิการ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

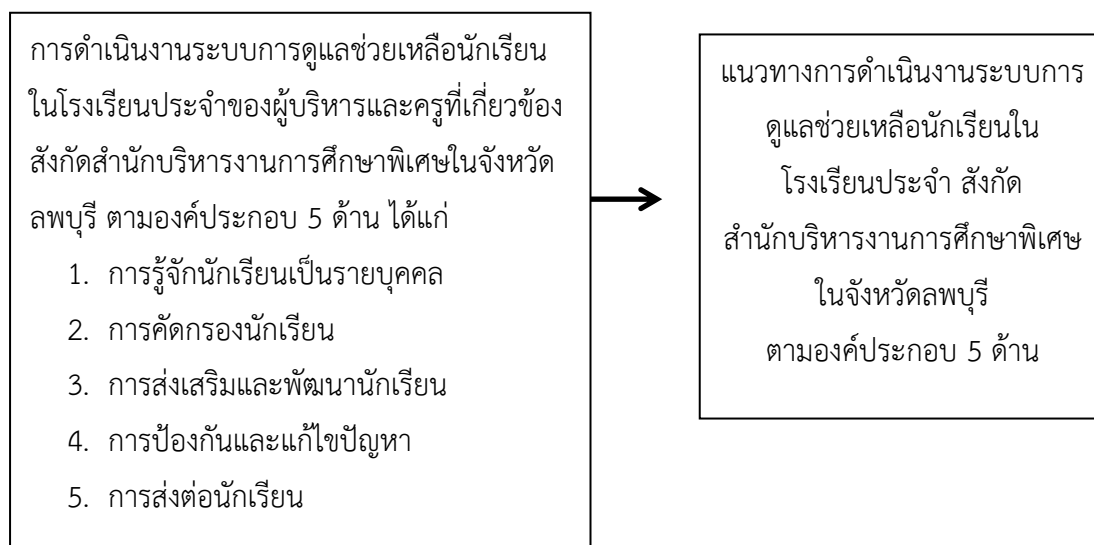
1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2)การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน โดยดำเนินการทำวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี และนำปัญหาสูงสุด 3 ข้อร่างแนวทาง ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี โดยผ่านการสังเคราะห์จากกระบวนการสนทนากลุ่ม โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้น และ ครูประจำหอพักในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวนประชากรทั้งสิ้น 140 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อหาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โดยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย อายุ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบ 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบร่างแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ สรุปปัญหาได้ ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล และ การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน การนำผลการคัดกรองมาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน และ การติดตามวางแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการดำเนินงานด้านการคัดกรอง 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และ การให้ความสนใจ เข้าใจการสนับสนุนของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานในการร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้และทักษะของครูในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา ความเข้าใจและการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องต่อนักเรียนทุกกลุ่มทุกประเภทความพิการ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเข้าใจและให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในกระบวนการดำเนินงาน

ด้านการส่งต่อ การรายงานต่อสถานศึกษาถึงความจำเป็นของการดำเนินการส่งต่อ และ การประสานกับผู้ปกครองอย่างเร่งด่วนเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน

2. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี มีดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งหรือเดือนละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม มีช่องทางการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครอง มีวิธีดำเนินการและข้อปฏิบัติอย่างชัดเจนในการเยี่ยมบ้านนักเรียนตามบริบท 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ จัดอบรมการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลของนักเรียนให้ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน มีคณะกรรมการนิเทศติดตามการปฏิบัติการสอนของครู เดือนละ 1 ครั้ง 4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและผู้ปกครองได้พัฒนาความรู้และทักษะ มีการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ ประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการหาแนวทางที่เหมาะสม สร้างแนวปฏิบัติ มีระบบสารสนเทศในการจัดเก็บบันทึกข้อมูล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับหนึ่ง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเกิดจาก ขาดความตระหนักในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่เข้าใจข้อคำถามในแบบสอบถาม ไม่เข้าใจวิธีการกรอกข้อมูล ครูไม่มีการอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม โรงเรียนไม่มีการอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแก่ผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุวดี ปันงา (2555) ที่พบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการดำเนินงานน้อย แนวทางในการดำเนินงาน คือ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งหรือเดือนละ 1 ครั้ง ตามความจำเป็นและเหมาะสม มีช่องทางการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีวิธีดำเนินการและข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553) ที่พบว่า ควรมีการจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรมมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัด

กิจกรรม ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนในที่ปรึกษาทุกคนเพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและมีการรายงานการสรุปผลในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

2. ปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับหนึ่ง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง อาจเกิดจาก ความอับอายที่บุตรหลานของตนเป็นคนพิการหรือเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนไม่ได้ทำการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบและเข้าใจถึงการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรพิศ นาถมทอง (2554) ที่พบว่า นักเรียนและผู้ปกครองขาดความไว้วางใจครูที่ปรึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตาภา มาประดิษฐ์ (2557) ที่พบว่า ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ แนวทางในการดำเนินงาน คือ โรงเรียนจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการให้ข้อมูลนักเรียนอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความละเอียด ชัดเจนและถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและสอดคล้องต่อการพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรพิศ นาถมทอง (2554) ที่พบว่า ครูที่ปรึกษาควรให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยมีการทำงานแบบร่วมมือและสัมพันธ์กัน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับหนึ่ง ได้แก่ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน ทั้งนี้อาจเกิดจาก ครูขาดความองค์ความรู้และความเข้าใจวิธีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล การได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการจัดทำแผนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประชัน ธิมา (2556) ที่พบว่า มีปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ วุฒิวิชญานันท์ และคณะ (2550) ที่พบว่า ปัญหาการคัดกรองนักเรียน คือ ความถูกต้องของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนสอดคล้องกับการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล แนวทางในการดำเนินงาน คือ โรงเรียนควรจัดอบรมการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดทำได้ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน มีคณะกรรมการนิเทศติดตามการปฏิบัติการสอนของครู เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอื้อพร อ่อนน้อม (2554) ที่พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านทักษะต่างๆ และจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน

4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับหนึ่ง ได้แก่ ความรู้และทักษะของครูในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้อาจเกิดจาก ผู้บริหารขาดความตระหนักและไม่ได้ให้ความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของ ประชน์ ธิมา (2556) ที่พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิชัย วุฒิกัมพล (2557) ที่พบว่า ปัญหาเกิดจากครูที่ปรึกษาขาดความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน แนวทางในการดำเนินงาน คือ การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่ครู มีการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และพบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนให้ความสำคัญในการให้ความรู้และทักษะแก่ครูและผู้ปกครองเพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับหนึ่ง ได้แก่ ความเข้าใจและให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในกระบวนการดำเนินงานด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนขาดการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานขาดการประสานงาน และไม่มีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขาดการติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวดี (2553) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกที่สามารถดูแลและมีวิธีการเฉพาะทางที่สามารถช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรพิศ นาคมทอง (2554) ที่พบว่า ครูที่ปรึกษาขาดความใกล้ชิดเป็นกันเองกับนักเรียนและผู้ปกครอง ทำให้ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองควรทำงานแบบร่วมมือและสัมพันธ์กัน แนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนควรจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการหาแนวทางที่เหมาะสม มีแนวปฏิบัติ มีระบบสารสนเทศในการจัดเก็บบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ นาคประวดี (2553) ที่พบว่า โรงเรียนควรมีการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่สามารถดูแลและมีวิธีการเฉพาะทางที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ส่งผลให้การพัฒนานักเรียนไม่สอดคล้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน ครูขาดทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนเนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานน้อยและขาดการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของความรู้และทักษะของครูและผู้ปกครอง

และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและผู้ปกครองมีความรู้และทักษะ ครูและผู้ปกครองทำงานร่วมกันโดยคำนึงถึงผู้เรียนเกิดการพัฒนา โรงเรียนสนับสนุนและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรมีการจัดทำช่องทางการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียนตามความเหมาะสม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ อันจะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างบ้านกับทางโรงเรียน ซึ่งทำให้การให้ข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครองมีความถูกต้องและสอดคล้องต่อการพัฒนานักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดทำแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียน และแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละกลุ่มตามบริบทของโรงเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรมีกลุ่มทวิภาคี สหวิชาชีพ หรือ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านแบบประเมิน เช่น แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา ร่วมประชุมให้ครูเกิดองค์ความรู้ เนื่องจาก แบบประเมินมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์และด้านสติปัญญาของนักเรียน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา โรงเรียนมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูและผู้ปกครอง โดยนำกลุ่มทวิภาคี สหวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงพยาบาลจิตเวช สังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมด้านจิตวิทยาการสื่อสารแก่ครู ผู้ปฏิบัติงานด้านการประสานส่งต่อ เนื่องจากการประสานส่งต่อเป็นการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น การประสานด้วยวาจาอาจมีการสื่อสารที่ผิดพลาด เกิดความไม่เข้าใจ หรือการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน

2.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการติดตามการวางแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการดำเนินงานด้านการคัดกรอง

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ วุฒิวิชญานันท์ และคณะ. (2550). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กรมวิชาการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 2551(ฉบับปรับปรุง) 2556. กรุงเทพฯ. กระทรวงศึกษาธิการ.

จิตาภา มาประดิษฐ์. (2556). การบริหารระบบช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จุฑาภรณ์ นาคประวดี. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประชัน ธิมา. (2556). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พรพิศ นามทอง. (2554). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ยุวดี ปันงา. (2555). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงครามสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลางกาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- วุฒิชัย วุฒิกัมพล. (2557). *สถานภาพและแนวทางการพัฒนาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอื้อพร อ่อนน้อม. (2554). *การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.